SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1035

av Eva Lindh m.fl. (S)

Stärkt skydd för brottsoffer och vittnen efter väckt åtal

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för det pågående utredningsarbetet särskilt säkerställa ett ändamålsenligt skydd för uppgifter om brottsoffer och vittnen även efter att åtal har väckts, med bibehållen rättssäkerhet och insyn, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Människor som utsätts för eller bevittnar brott måste kunna känna trygghet i att medverka till att brotten utreds och de skyldiga lagförs. Hot och påtryckningar mot brottsoffer och vittnen är ett allvarligt angrepp på rättssamhället. När människor skräms till tystnad försämras möjligheterna att klara upp brott och ge brottsoffer upprättelse. Detta är särskilt bekymmersamt när brottsligheten har koppling till kriminella nätverk.

Under en förundersökning kan uppgifter omfattas av sekretess både för att skydda utredningen och för att skydda enskilda. När åtal väcks och förundersökningsprotokollet lämnas till domstolen blir uppgifterna som huvudregel offentliga, även om vissa uppgifter fortsatt kan omfattas av sekretess. Risken för hot och påverkan upphör emellertid inte för att åtal har väckts. Även under tiden fram till och under huvudförhandlingen kan brottsoffer och vittnen befinna sig i en utsatt situation.

Den digitala spridningen av förundersökningsprotokoll innebär att uppgifter snabbt kan nå en stor krets. Känsliga uppgifter om personer som medverkar i en utredning kan därmed spridas långt utanför rättsprocessen. Vetskapen om detta kan också påverka människors vilja att lämna uppgifter till polis och åklagare.

Samtidigt är offentligheten i domstolarna en grundläggande rättssäkerhetsgaranti. Allmänheten och medierna måste ha möjlighet att granska hur brott utreds och på vilka grunder åtal väcks. Den tilltalade måste också ha tillgång till den information som behövs för att kunna försvara sig. Skyddet för brottsoffer och vittnen behöver därför

utformas med precision och med tydlig åtskillnad mellan allmänhetens tillgång till uppgifter och parternas rätt till insyn.

En utredning har fått i uppdrag att se över hur skyddet för uppgifter om enskilda i förundersökningar kan stärkas, bland annat genom förändrade krav på dokumentation och på vilket material som lämnas till domstolen vid åtal. Det arbetet bör särskilt uppmärksamma risken för hot och påtryckningar mot brottsoffer och vittnen även efter åtalsbeslutet.

Inriktningen bör vara att uppgifter som kan utsätta människor för sådana risker får ett ändamålsenligt skydd under rättsprocessen. Det behöver prövas om befintliga sekretessbestämmelser är tillräckliga och används effektivt eller om ett mer riktat skydd krävs. Åtgärderna ska förena ett starkt skydd för den som medverkar i en brottsutredning med den tilltalades rätt till försvar och allmänhetens berättigade intresse av insyn.

Eva Lindh (S)

Johan Andersson (S) *Elias Aguirre (S)*